

۶۴۴۷

دانشکده تهران

دانشکده مـد اروسازی

پایان نامه

برای دریافت درجه دکتـری

موضوع

” احتیاجات بدن بمواد غذایی ”

براهنمائی

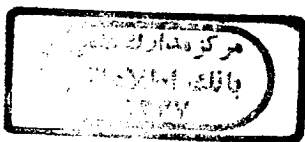
استاد ارجمند جناب آقای دکتر موسی برال

نگارش

سیما مهرآئی

سال تحصیلی ۵۱-۱۳۵۰

شماره پایان نامه ۱۸۱۳

۶۴۴۷

درود و سپاس بی حد خود را نثار پدر و مادر فداکارم مینمایم که
همیشه مشوق من در ادامه تحصیل بوده و از شیخ کوششی در راه
موفقیتم دریغ نکردند ، و از صمیم قلب این اولین ثمره کوششم
را بدیشان تقدیم میدارم .

۶۴۴۷

تقدیم به :

خواہر و سرادگان عزیزم

تقدیریم به :

استاد ارجمند جناب آقای دکتر برال که در تهیه و تدوین

این رساله عیاری فرموده اند .

تقدیریم به :

حضرت محترم جناب آقای دکتر تیمور کمانگر که همیشه از

راهنمایی‌های ایشان برخوردار بوده‌ام.

تقریباً به :

سرکار علیہ خانم دکتر ماہرخ شرقی

تقــــــدیم به :

کلیه دوستانم که همیشه مدیون آنها بوده ام

” فهرست مطالب ”

~~~~~

صفحه	موضوع
~~	~~~~~
۱	فصل اول - احتیاجات بدن بمواد غذایی :
۲	احتیاجات بدن بمواد ازته
۲۰	احتیاج بدن به گلوکسیدها
۲۶	احتیاج بدن به لیپیدها
۳۱	” ” به آب و مواد معدنی
۴۳	” ” به ویتامینها
۵۴	اهمیت ویتامینها
۵۵	فصل دوم - استاندارد های غذایی :
۵۵	وابستگی احتیاجات غذایی بیکدیگر
۶۰	تعداد لغذائی
۶۱	استاندارد های کالری وازت
۶۲	استاندارد های ویتامین و مواد معدنی
۶۹	فصل سوم - احتیاجات اختصاصی طبقات مختلف مصرف کننده :
۶۹	احتیاجات اختصاصی شیرخواران و نوزادان

صفحه ~~~~~	موضوع ~~~~~
۷۷	احتیاجات اختصاصی بچه ها و نوجوانان
۸۱	" " زنهای حامله و شیرده
۹۲	" " کارگران ، ورزشکاران و سربازان
۹۳	" " سالخوردگان
۱۰۲	فصل چهارم - غذاهای رژیم .
۱۰۶	غذاهای مخصوص شیرخواران و اطفال
۱۰۹	" " رشد و کارهای بدن
۱۱۰	" " بیماران
۱۱۱	" " اشخاص دیابتی
۱۱۲	" " اختلالات متابولیک

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

” احتیاجات بدن بمواد غذایی ”

=====

مواد غذایی بمناسبت ساختن و ترمیم بافتهای زند بدن بکار میروند .

ساختمان بدن انسان :- بدن يك مرد ۶۵ کیلوئی تقریباً دارای ۹ / ۴۲ کیلوگرم آب ،

۳ / ۱۰ کیلوگرم پروتید ، ۸ / ۳۵ کیلوگرم لیپید و ۲۰ / کیلوگرم گلوکید و بالاخره ۳ / ۲۵

کیلوگرم خاکستر که عبارتست از مواد معدنی غیر قابل احتراق ، میباشد .

بنابراین بدن انسان حاوی ۰ کیلوگرم اکسیژن ، ۵ کیلوگرم کربن و چند یون

کیلوگرم هیدروژن و اسید میباشد . علاوه بر عناصر چهارگانه اصلی مقدار قابل توجهی از

فلزات مانند کلسیم حدود (کیلوگرم) ، پتاسیم ، سدیم ، منیزیم و آهن (چندین گرم)

و شبه فلزات از قبیل فسفر ، گوگرد ، کلرنیز در آن یافت میشود . مقدار کمی ید ، زنگ ، مس ،

فلوئور و غیره در بدن وجود دارد . بنابراین آنچه که گذشت در همه عناصر مختلف در بدن ^{فت}

میشود . مقدار زیاد ی از این مواد در استخوان بندی (۸۳٪) و مقدار کمی از آنها در بافتها

خون ، لنف و غیره موجود است . عناصری که در خون ، بافتها و لنف قرار گرفته اند نقش مهم

تری دارند . مقدار پر جزئی ویتامین نیز در ساختمان شیمیائی سلول وجود دارد که در بزرگی

در زندگی سلول ایفای نماید .

احتیاجات بدن از نقطه نظر ترمیم بافتها :

تمام عناصر فوق الذکر تدریجاً بمصارف مختلف میرسند و عناصر جدیدی باید

جایگزین آنها گردد . ترشحات مختلف (ادرار ، عرق ، اشک و مدفوع) مقدار ثابتی از مواد مزبور را از بدن خارج مینمایند . یعنی غیر از آب که دفع روزانه آن تقریباً برابر ۵ / ۲ لیتر میباشد مقدار دفع روزانه املاح معدنی برابر ۱ گرم (خصوصاً کلورورها ، سولفاتها و فسفات ها) و مقدار دفع روزانه کلسیم ۴۰۰ تا ۵۰۰ میلی گرم است . بنابراین با اهمیت این مواد جایگزینی پی میبریم .

احتیاجات بدن از نقطه نظر رشد :

در بعضی از مراحل زندگی بدن رشد و نمو میکند . سنتز و تولید بافتهای جدید موجب افزایش ذخیره پروتئین ها میگردد (به جدول مراجعه شود) . علاوه بر پروتئین ها مواد معدنی نیز مقدار بیشتری در بدن ذخیره میشوند . در بعضی از حالت های فیزیولوژیکی از قبیل قاعدگی و در مرحله شیردادن نیز بر احتیاج بدن بمواد غذایی افزوده میشود . در بعضی از موارد مثلاً عفونت ، خونریزی ، سوختگی و شکستگی بدن باید مواد از دست رفته را جبران کند . در موارد بعد از روزه و یا کمبود مواد غذایی که بدن مواد ذخیره های را مورد استفاده قرار میدهد باید مواد غذایی لازم را بدن بسازد .

۱- احتیاج بدن بمواد ازته :

پروتئین ها سه نقش مهم در تغذیه بازی میکنند :

الف - از سوختن آنها انرژی تولید میشود که بمنظور تسامین احتیاجات بدن

بکار میرود .

ب - پروتئینها موادی هستند که ازت آمینه بدن میسازند . ازت آمینه صرف

تهیه اسید های آمینه میشود . فقط ۸-۱۰ اسید آمینه که برای بدن بسیار ضروری محسوب

میشود و بدن قادر بر تهیه آنها نیست باید توسط غذاها بید نرسد . میدانیم که بمنظور

تشکیل پروتئینها کلیه اسید های آمینه لازم باید حضور داشته باشند و هر کدام در موقع

مناسب در محل مخصوص قرار بگیرند .

بعضی از پروتئینها دارای رل فیزیولوژیکی اختصاصی میباشند یعنی تعدادی از

آنها عامل تشکیل موچرم میباشند . بعضی دیگر ماده منقبض کننده (قابل انقباض) عضلات

را میسازند که موجب تبدیل انرژی شیمیائی به حرکات میشود .

گاهی اوقات پروتئینها اساس آنزیمها ، آنتی کرها و هورمونها میباشند . بنابراین

این پروتئینها برای ادامه حیات ضروری میباشند .

ج - پروتئینها موادی هستند که موجب تحریک اشتها میشوند . بنابراین در

قبول مواد ^{خوراکی} چیره غذائی رل بزرگی بمسئول دارند .

(۴)

احتیاج بدن به پروتئین از دو نقطه نظر بررسی میشود :

(۱) کمیت یعنی مقدار کل ازت لازم .

(۲) کیفیت یعنی نوع و نسبت اسید های آمینه مختلف موجود در پروتئینها .

۱- مقدار لازم پروتئین :

مقدار ازت لازم روزانه بر حسب نوع احتیاج تفاوت مینماید . مثلاً در موارد حفظ و ترمیم بافتها ، اسید های آمینه غذاها تدریجاً جایگزین اسید های آمینه فرسوده بافتها میشود و در عرض ۹۰ روزیمی از پروتئین های بدن ترمیم میشود . اسید های آمینه فرسوده و اسید های آمینه موجود در غذاها که صرف تهیه پروتئین نشده اند تولید اوره و مواد ازته دیگر مینمایند که از طریق کلیه دفع میشود . از راه های دیگر نیز دفع ازت صورت میگیرد (از طریق مدفوع و عرق) . در دوران قاعدگی نیز مقداری ازت دفع میشود . برای رشد بافتها در هنگام حاملگی باید مقدار بیشتری ازت بدن برسد (فقط در ۳ ماه آخر) مرحله شیردانی بچه نیز یکی از مواردی است که احتیاج بدن بمواد ازته افزایش پیدا میکند و مقدار متوسط ۰/۵ (گرم پروتئین یعنی ۱/۷ گرم ازت از این طریق از بدن خارج میشود (روزانه) . در موارد سوختگی و درد دوران نقاهت نیز شخص باید ازت بیشتری استفاد نماید .

تعیین احتیاج بدن به مقدار ازت بطرق مختلف صورت گرفته است . با اندازه گیری

مقدار ازتی که وارد بدن شده است و مقدار ازت دفع شده از طریق مدفوع و ادرار می‌توان موازنه جذب و دفع ازت را تعیین نمود .

چنانچه موازنه مثبت باشد (یعنی ازت داخل شده بیشتر از ازت دفع شده باشد بدین معنی است که بدن مقدار ازت ذخیره کرده است و سنتز پروتئین شدید تر از تجزیه آن می‌باشد . در صورتیکه بیلان ازت منفی باشد بدین معنی است که بدن مقدار ازت از دست داده و مقدار ازت های بافته‌ها سوخته شده اند . اگر بیلان در حال تعادل باشد (یعنی ازت داخل شده برابر ازت دفع شده باشد) مقدار ازت جذب شده برابر مقدار دفع شده است .

موازنه^۴ جذب و دفع :

یکی از نشانه‌های ثابت نموده است که در صورتی زندگی ادامه پیدا می‌نماید که موازنه^۴ ازت متعادل باشد .

حد اقل مقدار ازت لازم عبارتست از : ۱ گرم بازای یک کیلوگرم وزن بدن .

عواملی که موجب افزایش احتیاج بدن به ازت میشوند :

۱- دفع غیر قابل اجتناب ازت : - این دفع موقعی صورت می‌گیرد که رژیم غذایی

از نظر کالری نرمال ولی عاری از مواد پروتئینی است . این مقدار برابر ۳ گرم ازت در روز یعنی

٤٦ میلی گرم بازای هر کیلوگرم وزن بدن میباشد (از طریق ادرار). از طریق مدفوع نیز، تحت همین شرایط مقداری ازت برابر ١ گرم در روز یعنی ٢٠ میلی گرم بازای هر کیلوگرم وزن بدن دفع میشود. از طریق جلد و پوست نیز مقداری ازت از بدن خارج میگردد. مقدار ازتی که در دوران قاعدگی از بدن خارج میشود برابر است با ٢٠ میلی گرم بازای هر کیلوگرم وزن.

٢- رشد و نمو:

در سنین رشد احتیاج بدن به ازت افزوده میشود، $٩/٢\%$ وزن اضافی در نوزاد

بچه هائی که بیش از یکسال دارند مربوط به ازت است.

احتیاج بدن به پروتئین بر حسب سن و وزن:

سن	تخمیرات وزن	مقدار پروتئین کل	مقدار پروتئین روزانه
٠-٢ سال	٣ تا ١٢ = ٩	١٦٢٠	٢/٢١
" ٢-٤	١٢ تا ١٥ = ٣	٥٤٠	٠/٧٤
" ٤-٦	١٥ تا ٢٠ = ٥	٩٠٠	١/٢٣
" ٦-٨	٢٤ تا ٣٠ = ٦	٧٢٠	١/٠
" ٨-١٠	٣٠ تا ٣٥ = ٥	٩٠٠	١/٢٣
١٢-١٤ سال	٣٥ تا ٤٢ = ٧	١٢٦٠	١/٧٢
" ١٤-١٦	٤٢ تا ٥٥ = ٥	٢٣٤٠٠	٣/٢٠
" ١٦-١٨	٥٥ تا ٦٠ = ٥	٩٠٠	١/٢٣
" ١٨-٢٠	٦٠ تا ٦٥ = ٥	٩٠٠	١/٣٣